

DATOS IDENTIFICATIVOS

A Responsabilidade Social na Empresa

Materia	A Responsabilidade Social na Empresa			
Código	V03M134V01101			
Titulación	Máster Universitario en Administración Integrada de Empresas e Responsabilidade Social Corporativa			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	5	OB	1	1c
Lingua de impartición	Castelán Galego			
Departamento	Organización de empresas e márketing			
Coordinador/a	Rodríguez Daponte, María del Rocío			
Profesorado	Dopico Parada, Ana Isabel Pita Castelo, Jose Rodríguez Daponte, María del Rocío			
Correo-e	rocio@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral				

Resultados de Formación e Aprendizaxe

Código				
A1	Posuír e comprender coñecementos que acheguen unha base ou oportunidade de ser orixinais no desenvolvemento e/ou aplicación de ideas, adoito nun contexto de investigación.			
A2	Que os estudantes saiban aplicar os coñecementos adquiridos e a súa capacidade de resolución de problemas en contornos novos ou pouco coñecidos dentro de contextos máis amplos (ou multidisciplinares) relacionados coa súa área de estudo.			
A3	Que os estudantes sexan capaces de integrar coñecementos e se enfrontar á complexidade de formular xuízos a partir dunha información que, sendo incompleta ou limitada, inclúa reflexións sobre as responsabilidades sociais e éticas vinculadas á aplicación dos seus coñecementos e xuízos.			
A4	Que os estudantes saiban comunicar as súas conclusións, e os coñecementos e razóns últimas que as sustentan, a públicos especializados e non especializados dun xeito claro e sen ambigüidades.			
A5	Que os estudantes posúan as habilidades de aprendizaxe que lles permitan continuar estudando dun xeito que terá que ser, en grande medida, autodirixido e autónomo.			
B1	Recuperar e analizar información pertinente e oportuna proveniente de fontes diversas en condicións óptimas de custo e tempo			
B2	Interpretar e dominar destrezas asociados con ese campo.			
B3	Demostrar un entendemento sistemático do campo de estudo derivado do entendemento e integración de distintos enfoques teóricos			
B4	Demostrar a habilidade de concibir, deseñar, implementar e adaptar un proceso substancial coa suficiente integridad intelectual			
B5	Aplicar os coñecementos adquiridos e a súa capacidade de resolución de problemas en contornas novas ou pouco coñecidos dentro de contextos máis amplos (ou multidisciplinares) relacionados coa súa área de estudo			
B6	Integrar coñecementos e enfrontarse á complejidad de formular xuízos a partir dunha información que, sendo incompleta ou limitada, inclúa reflexións sobre as responsabilidades sociais e éticas vinculadas á aplicación dos seus coñecementos e xuízos			
B7	Demostrar a capacidade de análise crítica, reflexión, avaliación e síntese de ideas novas e complexas			
B8	Organizar, planificar e desenvolver estratexias para levar a cabo un traballo			

B9	Comunicar as súas conclusións -e os coñecementos e razóns últimas que as sustentan- a públicos especializados e non especializados dun modo claro e sen ambigüedades
B10	Traballar en equipo.
B11	Aplicar os coñecementos á resolución de problemas concretos.
B12	Adaptarse a novas situacións
B13	Estudar dun modo auto-dirixido ou autónomo
C1	Interpretar a nova realidade social e a súa aplicación ás tarefas da dirección e organización de empresas, á análise prospectivo da competitividade e ao impulso do desenvolvemento organizativ
C2	Identificar cales son os stakeholders e entender a súa importancia
C3	Comprender as implicacións do comportamento ético na estratexia empresarial e nos procesos de toma de decisións, e a súa relación coa motivación, liderado e cultura empresarial
C4	Coñecer os sistemas de xestión, normas, verificación e posibles certificacións da RSC
C6	Elaborar memorias de sustentabilidade
D1	Difusión de resultados e conclusións dos estudos, a través de presentacións orais e escritas que aborden ideas relacionadas coa RSC na xestión integral da empresa
D2	Manexo de técnicas e ferramentas informáticas e de xestión para obtención de información, tratamento e procesamiento de datos, e posterior utilización
D3	Difusión e divulgación de ideas en contextos tanto académicos como non especializados
D4	Reflexión sobre responsabilidades sociais e éticas

Resultados previstos na materia

Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe
Identificar cales son os grupos de interes ou stakeholders dunha organización	A1 B1 B2 B3 B10 C1 C2
Analizar e describir os sistemas de xestión, normas, verificación e posibles certificacións da RSC	A5 B8 C3 C4
Elaborar memorias de RSC / sustentabilidade	A3 B4 B6 B11 C6 D2
Difundir de resultados e conclusións dos estudos, a través de presentacións orais e escritas que aborden ideas relacionadas coa RSC na xestión integral da empresa.	A2 B5 B9 D1
Reflexionar sobre responsabilidades sociais e ambiental dunha organización	A4 B7 B12 B13 D3 D4

Contidos

Tema

A Responsabilidade Social Empresarial. Evolución do concepto. Dimensións.

Marco institucional e iniciativas internacionais para o fomento da RSE.

Os grupos de interés ou Stakeholders

Xestión da RSE nunha institución.

Implantación da RSE nunha organización e análise de informes de sustentabilidade.

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais

Resolución de problemas	10	30	40
Presentación	5	20	25
Traballo tutelado	10	20	30
Lección maxistral	17.5	12.5	30

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Resolución de problemas	Actividade na que se formulan problemas e/ou exercicios relacionados coa materia. O alumno debe desenvolver as solucións idóneas ou correctas, en base ao razoamento coa información dispoñible e a interpretación dos resultados
Presentación	O alumno presentará os resultados do seu traballo individual ou en grupo. Valorarase tanto o contido do mesmo como a presentación.
Traballo tutelado	De maneira grupal se resolverán as tarefas plantexadas polo docente como complemento das cuestións teóricas plantexadas.
Lección maxistral	SESIÓN MAXISTRAL PARTICIPATIVA: Exposición por parte do profesor dos contidos sobre a materia obxecto de estudo, bases teóricas e/ou directrices do traballo, exercicios ou proxecto a desenvolver polo estudante.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Lección maxistral	Resolución de dúbidas dos alumnos en relación a algún aspecto da materia (contido, traballo e / ou prácticas), proporcionando orientación, apoio e motivación no proceso de aprendizaxe. Esta actividade desenvolverase de xeito presencial ou no campus remoto, solicitándoa a través do correo electrónico.
Resolución de problemas	Resolución de dúbidas dos alumnos en relación a algún aspecto da materia (contido, traballo e / ou prácticas), proporcionando orientación, apoio e motivación no proceso de aprendizaxe. Esta actividade desenvolverase de xeito presencial ou no campus remoto, solicitándoa a través do correo electrónico.
Presentación	Resolución de dúbidas dos alumnos en relación a algún aspecto da materia (contido, traballo e / ou prácticas), proporcionando orientación, apoio e motivación no proceso de aprendizaxe. Esta actividade desenvolverase de xeito presencial ou no campus remoto, solicitándoa a través do correo electrónico.

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Resultados de Formación e Aprendizaxe			
Resolución de problemas	Plantexados na aula (exercicios, casos prácticos, etc.)	30	A1 A2 A3	B1 B5 B11	C1 C2 C4 C6	D4
Presentación	Defensa oral do traballo tutelado	30	A4 A5	B2 B3 B4 B6 B7 B8 B9 B10 B12 B13	C2 C3 C4 C6	D1 D2 D3 D4
Traballo tutelado	Será en grupo e consistirá no desenvolvemento dunha análise de RSE nunha empresa ou organización	40	A2 A3	B1 B7 B10	C2 C4	

Outros comentarios sobre a Avaliación

O MAiE segue un sistema de avaliación continua. O alumnado poderá optar por ser avaliado globalmente sobre os coñecementos teóricos e prácticos impartidos na materia, que terán lugar nas datas establecidas nas convocatorias oficiais e suporán o 100% da nota. Para iso, o alumnado deberá comunicar, formal e por escrito, a súa intención de utilizar o sistema global de avaliación na convocatoria ordinaria do dito cuadrimestre, renunciando así á avaliación continua, mediante o envío dun correo electrónico ao profesorado responsable da materia. De non manifestarse esta intención, enténdese que o alumno segue a avaliación continua, renunciando á avaliación global na convocatoria ordinaria do dito cuadrimestre.

As datas dos exames poderanse consultar no Calendario Docente do MAiE (Dispoñible en MooVi no Espazo Común e na web do MAiE: <http://maiersc.webs.uvigo.es/>).

Observación: Calquera evidencia de traballos e probas plagiados ou copiados suporá unha cualificación de suspenso nas dúas convocatorias.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

- ALMAGRO, J., GARMENDIA, J.A., TORRE, I., **Responsabilidad social: una reflexión global sobre la RSE**, Prentice Hall, 2009
- BOWEN, H.R., **Social Responsibilities of the Businessman**, University of Iowa Press, 1953
- CARROL, A.B., vol 38, nº3. pag 168-295, *Business & Society*, 1999
- CARROLL, A.B., **□The pyramid of corporate social responsibility: Toward the moral management of organizational stakeholders□**, Nº 34, PAG. 39-48, *Business Horizons*, 1991
- DOPICO PARADA, A.I., RODRÍGUEZ DAPONTE, R Y GONZÁLEZ VÁZQUEZ, E., **□Valoración de la RSC por el consumidor y medición de su efecto sobre las compras□**, nº 54 (1), pag. 39-52, *Revista de Administración de Empresas. RAE*, 2014
- Foretica, **Proactive stakeholder engagement. Practical Guide for companies and stakeholders**, IESE, 2008
- FREEMAN, R. E., **□The politics of stakeholder theory: Some future directions□**, nº 4, pag. 409-421, *Business Ethics Quarterly*, 1994
- FREEMAN, R. E., **□Ending the so called Friedman-Freeman debate□**, Vol.18, (2), pag.162-166, *Business Ethics Quarterly*, 2008
- FREEMAN, R. E., **Strategic Management: A stakeholder approach**, Pitman, 1984
- GARCÍA DEL JUNCO, J.; PALACIOS FLORENCIO, B. Y ESPASANDÍN BUSTELO, F., **Manual práctico de responsabilidad social corporativa**, Ediciones Piramide, 2014
- HARTMAN, LAURA P; DESJARDINS, J. Y ESPINOZA, F.A., **Ética en los negocios : decisiones éticas para la responsabilidad social e integridad personal**, McGraw-Hill, 2014
- MAIGMAN, I., FERRELL, O. C., Y FERRELL, L., **□A stakeholder model for implementing social responsibility in marketing□**, 39, nº 9/10, pag. 956- 977, *European journal of marketing*, 2005
- RAUFFLET, E., **Responsabilidad social empresarial**, Pearson, 2012
- RIVERA, J. M., **Gestión de la RSC**, NETBIBLO, 2010
- ### **Bibliografía Complementaria**
- COMISION EUROPEA, **Comunicación de la Comisión relativa a la RSE: una contribución empresarial al desarrollo sostenible**, CE, 2002
- DE LA CUESTA, M., **□El porqué de la responsabilidad social corporativa□**, vol. 2813, pp. 45-58, *Boletín económico de ICE*, 2004
- DOPICO PARADA, A.I., RODRÍGUEZ DAPONTE, R Y GONZÁLEZ VÁZQUEZ, E., **□La responsabilidad social empresarial y stakeholders: un análisis clúster□**, nº 21 (1), pag. 99-114, *Revista Galega de Economía*, 2012
- FERNÁNDEZ, J. L. Y BAJO, A., **□La Teoría del Stakeholder o de los Grupos de Interés, pieza clave de la RSE, del éxito empresarial y de la sostenibilidad□**, nº 6, Vol 6, pag. 130-143, *ESIC International Journal of Communication Resear*, 2012
- MITCHELL, R., AGLE, B. Y WOOD, D., **□Toward a theory of stakeholder identification and salience: defining the principle of who and what really counts□**, Vol. 22, nº 4, pag. 853-886, *The Academy of Management Review*, 1997
- MORRÓS RIBERA, J. Y VIDAL MARTÍNEZ, I., **Responsabilidad social sostenibilidad : GRI e ISO 26000**, Fundación Confemetal, 2014
- PÉREZ CARRILLO, E. COORD, **Gobierno corporativo y responsabilidad social de las empresas**, Marcial Pons, 2009
- RODRÍGUEZ DAPONTE, R. Y DOPICO PARADA, A. I., **□RSE y Stakeholders: La visión de las empresas de Galicia ante los distintos grupos de interés□**, UNLAULA, 2012

Recomendacións

Outros comentarios

Paxinas WEB que o alumnado pode consultar:

- <http://www.corresponsables.com/>
<http://www.diarioresponsable.com/>
<http://www.expoknews.com/>
www.club sostenibilidad.org
www.csreurope.org
www.europapress.es/epsocial/rsc/
www.foretica.es
<http://www.oecd.org>

www.globalreporting.org
www.observatoriorsc.org
<https://www.pactomundial.org/>

REFERENCIAS DE SISTEMAS DE GESTIÓN DE LA RSE.

AA1000: [www.https://www.accountability.org/](https://www.accountability.org/)

ISO/WD26000: www.iso.org/sr

SGE21: <https://foretica.org/soluciones/sge21/>
